

آیین سخنوری

(فن خطابه)

ألف:

محمد علی فروغی

سرشناسه : فروغی، محمدعلی، ۱۲۵۴-۱۳۲۱-
 عنوان و نام پدیدآور : آیین سخنوری: فن خطابه/ محمدعلی فروغی.
 مشخصات نشر : تهران: راه معاصر، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : شابک: 978-600-6585-05-5 ۴۰۰ص.
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتاب حاضر در سالهای مختلف توسط ناشرین متفاوت
 منتشر شده است.
 موضوع : سخنوری
 رده بندی کتب : ۱۳۹۳ PN۴۱۲۹ /ف۲
 رده بندی : ۸۰۸/۵ شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۵۸۶۴۳

عنوان: آیین سخنوری

تألیف: محمد علی فروغی

ناشر: راه معاصر

ناظر چاپ: امیر علم

نوبت چاپ: نخست - ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۸۵-۰۵-۵

آدرس: تهران - میدان انقلاب اسلامی - خ کارگر جنوبی - پ ۱۶۰۱۶
 Email: rahemoaser@gmail.com تلفن: ۰۲۱-۶۶۵۹۵۰۱۶

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

فهرست مطالب جلد اول

مقاله اول - کلیات

فصل اول	معنی سخنوری و تاریخچه پیدایش آن	۱۳
فصل دوم	تعریف، موضوع، غایت و فایده سخنوری و معنی بلاغت	۱۹
فصل سوم	اقسام بلاغت و سخنوری	۲۲
فصل چهارم	در این که سخنوری مراحل دارد	۲۶

مقاله دوم - مراحل سخنوری

فصل اول	سخن آفرینی یا انشاء سخن	۳۱
بخش اول: اعمالی که انشاء سخن مشتمل بر آن است		۳۱
بخش دوم: غایت آداب		۳۴
بخش سوم: شیوه انگیزی		۳۶
بخش چهارم: اقامه حجت و دلیل		۴۰
۱- کلیات		۴۰
۲- اقسام حجت‌های خاص		۴۲
۳- مواضع حجت‌های عامه		۴۶
۴- دقائق و نکات احتجاج		۵۰
فصل دوم	تنظیم سخن یا سخن راندن	۵۴
بخش اول: معنی و اهمیت چگونگی تنظیم سخن		۵۴
بخش دوم: درآمد سخن		۵۷
بخش سوم: طرح مطلب و تقسیم آن		۶۰
بخش چهارم: نقل وقایع		۶۲
بخش پنجم: اثبات مدعا و حل اشکالات		۶۵
بخش ششم: فرود سخن و حسن خاتمه		۶۷
فصل سوم	تعبیر یا سخن‌پردازی	۶۸
بخش اول: مقام سخن‌پردازی، چگونگی و لوازم آن		۶۸
بخش دوم: روانی سخن / روشنی فکر و معنی / فصاحت لفظ		۷۰
طبیعی بودن سخن		۷۴
نکته توجه کردنی		۷۵
بخش سوم: دلپذیری و آرایش سخن		۷۷
بخش چهارم: مقتضی حال بودن سخن		۸۰

فصل چهارم	ادای سخن یا سخن‌سرایی	۸۳
حافظه		۸۴
صوت و لحن، حرکات و سکنت		۸۶
آهنگ و آواز		۸۷
حرکات و اشارات		۸۹

مقاله سوم - در اقسام سخنوری

فصل اول	سخنوری سیاسی	۹۴
فصل دوم	سخنوری قضایی	۹۹
فصل سوم	سخنوری تشریفاتی یا نمایشی	۱۰۴
فصل چهارم	سخنوری علمی	۱۱۲
فصل پنجم	سخنوری منبری	۱۱۵
بخش اول: تعریف سخنوری منبری		۱۱۵
بخش دوم: اوصاف که سخنور منبری باید داشته باشد		۱۱۶
بخش سوم: موضوعات سخنوری منبری		۱۲۱
بخش چهارم: شرایط چگونگی سخنوری منبری		۱۲۵

فصل پنجم - در اقسام سخنوری

فصل اول	احوال نفسانی انسان	۱۳۷
تمایلات و حالات نفسانی انسان		۱۳۹
مهر و دلبستگی		۱۴۱
رأفت، دلسوزی و ترحم		۱۴۲
خشم و کینه		۱۴۳
نفرت و ضجرت		۱۴۴

فصل دوم بازدید، تکمیل و خلاصه مطالب کتاب/ سخنوری/

مقام سخنوری		۱۴۷
شرایط سخنوری		۱۴۷
چگونه سخنوری باید کرد/ آداب سخنوری		۱۴۸
چگونگی سخن		۱۴۹
برای اقناع		۱۵۰
برای دلنشینی سخن		۱۵۱
برای ترغیب و تهییج/ صفاتی که برای سخنور لازم است		۱۵۲

مقدمه‌ی ناشر

دیر زمانی است که انسان‌ها از طریق زبان با یکدیگر ارتباط برقرار کرده‌اند. از طریق زبان یکدیگر را مورد لطف قرار داده یا با یکدیگر عاقلانه بحث کرده‌اند. هر چه انسان رو به کمال گرایید، زبان و کلام و گفتار او نیز کامل‌تر شد. تا جایی که امروز مشاهده می‌کنیم که نقش گفتگو و کلام تا چه حد بر زندگی و روابط نوع بشر تأثیر گذار شده است. از مدت‌ها قبل و از زمانی که تأثیر سخن بر شنوندگان آشکار شد. و با رشد اندیشه و منطق در جوامع بشری سخنوری ابزاری شد در دست صاحبان قدرت و اندیشه تا از آن برای نمودن افراد تحت سلطه استفاده کنند. همین مسئله در وجود ما الزامی ایجاد می‌آورد که به این مقوله یعنی سخن و سخنوری به صورت یک هویت مستقل نگاه می‌کنیم. دقیقاً بدانند که آن را واکاوی کنیم محاسنش را میزان اثر گذاری بر روی مخاطبانش را به صورت عمیق‌تر بررسی نماییم تا بتوانیم نفوذ کلام و قدرت سخن را افزایش داده و بیشترین بهره را از آن ببریم. و کتاب پیش رو را جمله‌ی آن تلاش‌هایی است که در این باب صورت گرفته است.

در دوران‌های مختلف دانشمندان، فیلسوفان، و سخن‌پسندی در جهان با تشخیص این الزام، به سخن و شیوه‌های سخنوری پرداخته‌اند. رساله‌ها و کتب فراوانی در این خصوص نوشته شده است. البته قابل تأمل است که هر کدام از این تلاش‌ها با تکیه بر فرهنگ زمان و مکانی بوده‌اند. نویسنده در آن قرار داشته است. پس طبیعتاً محتوای کلام هر یک از جهان‌بینی با فرهنگ و آداب و رسوم و فکر و اندیشه‌ی آن دوران و یا آن مکان منطبق می‌باشد.

آیین سخنوری عنوان کتابی است که توسط اندیشمند بزرگ ایرانی محمد علی فروغی تدوین و تألیف گردیده و در آن انواع و اقسام سخنوری

را شرح داده است. این کتاب در دو جلد جداگانه ارائه شده که ما هر دو جلد آن را در یک مجلد گردآوری کرده ایم. جلد نخست که در باب اقسام و شیوه های سخنوری است و بیشتر به آموزش و بیان نکات و فنون سخنوری می پردازد و جلد دوم که شامل نمونه هایی از سخنرانی های معروف تاریخ این فن می باشد. البته بیشتر سخنرانی ها همانگونه که خود نویسنده علت آن را توضیح می دهد از خطیبان غربی می باشد. اما اینجا در واقع سخنرانی ها نمونه یا مثال هایی است برای نکاتی که در جلد یک عنوان می کند.

ما تفکر بزرگ این اثر با دیگر آثار مشابه خود (به طور مثال آیین سخنرانی نوشته دیل کارنگی) در این است که محمد علی فروغی به جهت همسان و هم کیشی و البته ایرانی بودن اثری پدید آورده که از هر حیث با آداب و زیباترین فرهنگ ما تطابق دارد. نویسنده خلق و خوی شنوندگان سخن را به خوبی می شناسد. او می داند که شنونده ی فارسی زبان چه چیز را با تنگنای زبان و زمان، ادب می داند و چه چیز را دور از ادب. چه چیز را توهین می داند و چه چیز را تعریف. و بر همین اساس به مخاطبان کتاب توصیه می کند که در چه وقت چگونه لحن را تغییر دهند در کجا فریاد و در کجا صدا را زیر یفکنند. یا مثلاً کلامشان را با درود بر محمد(ص) و آل او آغاز نمایند. و در پایان با حمد خدا خاتمه بخشند. و این خود موضوعی بسیار پر اهمیت می باشد.

کتاب زبانی ساده و روان دارد البته به این علت که حدود ۷۰ سال از نگارش این اثر می گذرد ممکن است گاهی از کلمات استفاده شده باشد که امروزه کمتر مصطلح است ولی این موضوع از فصاحت و بلاغی قلم نویسنده نمی کاهد. در پایان امیدواریم که تلاش ما نیز در انتشار این کتاب قدمی کوچک در رشد و اعتلای فرهنگ و ادب این سرزمین باشد و کمکی باشد هرچند کوچک در راستای ارتقاء جایگاه این زبان زیبا و خوش آوا.